

הנעשים בטבע, רק מדגישה את הנחרצות שיש לגלות בגינוי עוולות אנושיים. הקושי הוא לגלות מחויבות מוסרית או לפחות אמפתיה כלפי הזר והמרוחק, בעוד אנו עסוקים בהישרדות עצמית, בניסיון לצלוח את החיים הפרטיים שלנו במינימום כאב. דומה כי השניים כרוכים זה בזה. הבחירה לעשות משהו למען משהו, היא למעשה הבחירה לעשות משהו למען עצמך. כך משתלבים שיריה הפוליטיים-חברתיים עם שיריה הליריים-אישיים של בז'רנו, לכדי ניסיון להעמיד את עצמה במקום הנכון, בו יתאפשרו מחוות אנושיות קטנות שבלעדיהן חיינו היו "נסיעה במנהרה ארוכה ואטומה ללא נשוא". זהו המקום ממנו ניתן להתחיל לשאוף להגשמת הייעוד הנסתר של האושר.

יובל פי

ונוקבת: "כי עייפנו מן האיוולת של הרוע המנומק/ לצאת למלחמה/ להפוך למלחמה/ להיכנס למלחמה/ וכשהיא נסרת זמן מה - / להתכונן למלחמה". השיר הוועם הזה מסתיים בשלוש שורות תמימות של תקווה: "כי אין תכלה לקרבות ולהרג/ וכשכל החיילים יהפכו לשוקלד/ יגיעו ימות המשיח המתוקים" ('התדר הדומם').

שירי התעוררתי בליבו של אלכסון מותירים את מאיה בז'רנו כאחד הקולות המקוריים והמרתקים בשירה העברית של ימינו. שיריה מצטיינים בתיאורי הווייתה של מציאות קיומית רב-שכבתית. כתיבתה דומה לקילוף שכבות רבות של צבע, בניסיון להגיע אל היסוד הראשוני. שם עשויה להסתתר האמת, ושם גם נמצאת האפשרות לתקן, להתחיל הכול מחדש. ההתבוננות בטבע נעשית מתוך ניסיון להבין את טבע האדם. הסלחנות האפשרית כלפי עוולות

"איני יכולה לכתוב על הילדה עביר אראמין/ שיר מחורו ומבוית - לא/ לא עליה ולא על ילד אחר/ יהודי או ערבי/ הם מתים מאש לא מבויתת לא ידידותית/ אש מרושעת/ וכל מה שביכולתי הוא לגנוח/ לגנוח בשקט בחדר הקטן היפה והנקי שלי/ לגנוח את המרחק האינסופי/ שבין השידור לכדור" ('עביר אראמין').

באחד השירים החזקים בקובץ, הנפתח במילים: "המלחמה החלה בהשתקה./ הדממת המוזיקה" - נוטשת כמעט לגמרי בז'רנו את עולם הדימויים הציורי ועל רקע ההשתקה, היא משמיעה קול מחאה צלול, במקרה זה, כנגד מלחמת לבנון השנייה. כאן נחשפות פניהם המכוערות של אריי-הנמל האנושיים, שחקניו הראשיים של "עוד אפוס היסטורי חבוט נרקם, / שבוים במוזיקת מוות/ לובשים בהקפדה את אדרת המוות", והעמדה של בז'רנו ברורה

פירות ים ושריון צב החול

פנינה עמית: צדפים קונכיית ומלחמה, ציורים: מנשה קדישמן, הוצאת אבן חושן 2010

"רעב/ הלילה. לא רעב ללחם לא צמא למים כי אם לדעת/ את גופך המסוקס/ שריון תפוחים שלחשו נחשים ורוח אלוהים/ ממנו/ נושבת/ לברוא את גופי/ מעפר" (עמ' 45).

פנינה עמית מכווצת אגרוף מלחמה, בעודה מטיבעה בחול הים את צעדיה היחפים. אבנים קטנות כמוקשי דרך, מכבידות על הגוף הנוגע בעפר, ומתקרב אל הים הפתוח, שם באופק בין ערביים שמש נושקת ללשון הים, צבע אדמדם פרוש מעבר לאופק, ואוניות מלחמה מפליגות מאי השקט לרעש התותחים אי שם.

געגוע לדלתות פתוחות

מאיר דדון: קצר על אהבה, הוצאת גוונים 2010, 78 עמ'

"בסלון הישן על תקליט/ שחרק את פיוטי המזרח/ מסלסל בקולו שר את נפשו/ לברצלונה כשיכור/ במהירות סיבוב של מחט יהלום/ שניגנה אלפים שנות געגוע./ מעודי לא ראיתי דמעות אבי/ אלא כאשר שר את ג'ו עמר".

כמה זיכרונות מתגלגלים במוחי כשאני שועט בעיני סוס רעב למילים שמהלכות בי, כמו רעד בחוט השדרה, בשירו שהוא כמעט תפילה של מאיר דדון. כמה שעות פספון ישן, כשרצועות התקליט של ג'ו עמר הסתובבו שבעים ושמונה סיבובים בדקה. כשמת גדול הפייטנים עמר, הספדתי אותו בגל"צ יחד עם הזמר יוני רועה. בשנות השישים ברשת א' היו

מלח הים מתעורר לתחייה, נוגע בפצעי הנפש. לכאורה עדינות משודרגת, אך למעשה חיטוי טבעי של כאב הפרידה, המוות, פסלים, ארמונות חול, כל מה שקיים בטבע שלנו. שברי זכוכיות של בקבוקי בירה, אמצעי מניעה מעוכים, בדלי סיגריה, אולי אפילו "גראס", מהלכים בין צדפים בגדלים שונים, אדמה רכה כתובה בפאתי המים הגועשים, ים אכזר, ופירותיו מתוקים, דיגיו נפט זורם בעורקים. מכמורת דייגים מפשיטה פנינה עמית, ואני הולך אחריה בשבי המילים.

הייתי פרק גדול מחיי בים, אבל תחושת הקרבה אל העצמים שהם מטרים ספורים מהחוף, כמו בסרט טבע של נשיונל גיאוגרפיק, כה מדויקת אצל עמית, בקווי המתאר הקשים, החפים מכל הנחה. חמושה בסנדלי הים בשתי ידיה, שמלה מופשלת עד ברכיים, ונדמה כי אלוהים שרטט בה בדיו כתום את מה שכתוב על קצף הגלים. גם לציפורים אין הנחות של חופש אווירי, הן באות אצל עמית כמי שמשק כנפיהן מרעיש את פרוודורי הלב של זוג אוהב על מזה נשיקת הקונכייה. גם החושך שעוטה את מרחב הים, מקבל מנה של נקודת אור בממשלת הלילה, ירח מקמט את צורתו במבט עירי אל כוכבי הדובה, וכוכב הצפון או לוויין ריגול בוחק בתוך העולם שמקבל ממד מצומצם מציפורן דיו התמנון הכותבת, ובגדד עיר ההריגה עשנה מפצצות אנושיות ומכונניות נפץ, שהורסות את היופי האשורי, היוצא מכלל עיניה של המשוררת.

אחר דקה/ כי לא תחפץ במות המת/ כי אם משובו מדרכו וחיה". דדון משרטט את מחוז הילדות שלי, הוא רוקם באותיות את טליתו של אבא, הבגדים הלבנים, נעלי הבית - שלא להרעיש חלילה, כמו מלאכי שרת עטופים המתפללים, ואנחנו, הילדים, ניקבנו תפוח עץ ונעצנו ציפורן בטבורו, ואיזה ריח הוא הפיץ, כמו הטבק להרחה שחכם אברג'יל חילק בין עדת ציפורי הציציות, לאפצי' אחד ארוך.

אבי אליאס